

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2012

SEAN-GHRÉIGIS — GNÁTHLEIBHÉAL

(400 marc)

AM: 3 uaire an chloig

1. Cuir Gaeilge ar **dhá cheann** ar bith de na sleachta **A, B, C, D.** (Tá na marcanna céanna ag gabháil le gach sliocht díobh):- [210]

A.

(Cuireann na Spartaigh Kleombrotos amach chun cabhair a thabhairt do mhuintir Fhóiceas atá faoi ionsaí ag muintir na Téibhe. Ach ansin tagann fear darb ainm Polydamas, a bhfuil meas mór air, ó Fharsalas sa Teasáil, chun rabhadh a thabhairt do na Spartaigh faoi Iasón.)

οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐστράτευσον εἰς τὴν Φωκίδα. ἐπεὶ δ' οἱ Φωκεῖς ἐπρέσβευον εἰς τὴν Λακεδαίμονα, οἱ Λακεδαιμόνιοι πέμπουσι κατὰ θάλατταν εἰς Φωκέας Κλεόμβροτόν τε τὸν βασιλέα καὶ πολλοὺς στρατιώτας μετ' αὐτοῦ.

περὶ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ἐκ Θεσσαλίας ἀφικνεῖται πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους Πολυδάμας Φαρσάλιος. οὗτος δὲ ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ μάλα πύδοκίμει καὶ οὕτως ἐδόκει καλὸς τε κάγαθος εἶναι ὥστε καὶ στασιάσαντες οἱ Φαρσάλιοι παρακατέθεντο αὐτῷ τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τὰς προσόδους ἐπέτρεψαν αὐτῷ. οὗτος οὖν ἐπεὶ ἀφίκετο εἰς τὴν Λακεδαίμονα, εἶπε τοιάδε·

“ἐγὼ, ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, πρὸς ὑμᾶς ἔρχομαι, ἐθέλων τι χαλεπὸν ὑμῖν ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ σημαίνειν: ὁ γὰρ Ἴάσων δύναμιν ἔχει μεγάλην.”

XEINEAFÓN (105)

Φωκίς: Fóiceas. πρεσβεύω: cuirim amach ambasadóirí. Φαρσάλιος: Farsalach, d' Fharsalas. εὐδοκίμew: tá meas mór orm. κάγαθος = καὶ ἀγαθός. στασιάζω: glacaim páirt in achrann sibhialta. παρακατατίθεμαι: cuirim cúram ar. ἀκρόπολις: acraoil, dúnfort. πρόσοδος: ioncam. ἐπιτρέπω: fáigaim faoi, cuirim cúram ar. σημαίνω: taispeánaim. δύναμις: cumhacht.

B.

(Cónaíonn muintir Aegina ar deoraíocht i mbaile darb ainm Thyrea, a bhronn na Spartaigh orthu. Tagann naimhde de chuid mhuintir Aegina, na hAithnigh, ar an bhfód, áfach, rud is cúis le toradh mí-ámhárach do mhuintir Aegina agus don cheannasaí Spartach, Tantalos.)

οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι Θυρέαν ἔδοσαν τοῖς ἐκπεσοῦσιν Αἰγινήταις ἐνοικεῖν. προσπλεόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, οἱ Αἰγινήται τὸ μὲν τεῖχος ἐπὶ τῇ θαλάσῃ (ὃ ἔτυχον οἰκοδομοῦντες) ἐκλείπουσιν· ἐς δὲ τὴν ἄνω πόλιν, ἐν ἣ ὤκουν, ἀπέχωρησαν, ἀπέχουσαν δέκα στάδια τῆς θαλάσσης.

οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατασχόντες εὐθύς πάσῃ τῇ στρατιᾷ αἰροῦσι τὴν Θυρέαν. καὶ τὴν τε πόλιν κατέκαυσαν καὶ τὰ ἐνόντα ἐξεπόρθησαν: καὶ ἀφίκοντο ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄγοντες τοὺς τε Αἰγινήτας (ὅσοι μὴ ἐν χερσὶ ἀπέθανον) καὶ τὸν ἄρχοντα ὃς παρ' αὐτοῖς ἦν τῶν Λακεδαιμονίων, Τάνταλον· ἐζωγρήθη γὰρ τετρωμένος. ἔπειτα δ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐβουλεύσαντο τοὺς Αἰγινήτας ἀποκτεῖναι διὰ τὴν προτέραν ἔχθραν, Τάνταλον δὲ καταδῆσαι.

TÚICÍDIDÉAS (105)

ἐκπίπτω: táim ar deoraíocht. τεῖχος: dún. οἰκοδομέω: tógaim. ἄνω: uachtarach. ἀποχωρέω: tarraingím siar. ἀπέχω (+ Tuiseal Ginideach): táim i bhfad ó. στάδιον: stade (aonad faid). κατέχω: cuirim i dtír. κατακαίω: dóim. ἔνειμι: táim laistigh (de). ἐκπορθέω: tugaim liom mar shlad. ἐν χερσὶ: sa chomhrac. ζωγρέω: gabhaim beo beathach. τιτρώσκω: goinim. ἔχθρα: naimhdeas. καταδέω: cuirim i bpríosún.

C.

(Tugann teachtaire dea-scéala ón gcath d'Ailcméiné, agus faoi conas mar a d'éirigh leis an seanóir Iolaos ann.)

"Αγγελος νικῶμεν ἐχθρούς, καὶ τροπαί' ἰδρύεται
παντευχίαν ἔχοντα πολεμίων σέθεν.
'Αλκμήνη ὦ φίλταθ', ἦδε σ' ἡμέρα διώλβισεν·
μῖα δ' ἔμ' οὔπω συμφορᾶς ἐλευθεροῖς·
φόβος γὰρ εἴ μοι ζῶσιν οὓς ἐγὼ θέλω.
"Αγγελος ζῶσιν, μέγιστόν γ' εὐκλειεῖς κατὰ στρατόν.
'Αλκμήνη ὁ μὲν γέρων οὖν ἔστιν Ἰόλεως ἔτι;
"Αγγελος μάλιστα, πράξας γ' ἐκ θεῶν κάλλιστα δή.
'Αλκμήνη τί δ' ἔστι; μῶν τι κεδνὸν ἠγωνίζετο;
"Αγγελος νέος μεθέστηκ' ἐκ γέροντος αὐθις αὐ.

EOIRIPIDÉAS (105)

ἐχθρός: namhaid. τροπαῖον: trófaí. ἰδρύω: cuirim le fáil. παντευχία: in arm is in éide.
διολβίζω: déanaim beannaithe, beannaím. συμφορά: mí-ádh. ἐλευθερώω: ligim saor.
εὐκλείης: glóimhar. Ἰόλεως = Ἰόλαος. πράσσω ... καλῶς: éiríonn go breá liom.
ἐκ θεῶν: le cúnamh na ndéithe. μῶν: Ar éigean é? κεδνός: ctóga. ἀγωνίζομαι: déanaim.
μεθίσταμαι: éirím. αὐθις αὐ: uair amháin eile.

D.

(Iarrann Héire cabhair ar Afraidité, agus í ag maíomh go bhfuil sí ag dul mar cheann réitigh chuig an lánúin Ocean agus Tethys, atá in achrann le chéile. Tá an gar seo acu uirthi, mar thóg siad í ina dteach féin roimhe sin.)

τὴν δὲ δολοφρονέουσα προσηΐδα πότνια Ἥρη·
“δὸς νῦν μοι φιλότητα καὶ ἴμερον, ᾧ τε σὺ πάντας
δαμνᾶ ἀθανάτους ἠδὲ θνητοὺς ἀνθρώπους.
εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης,
'Ωκεανόν τε, θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύν,
οἳ μ' ἐν σφοῖσι δόμοισιν εὖ τρέφον ἠδ' ἀτίταλλον.
τοὺς εἶμι ὀψομένη, καὶ σφ' ἄκριτα νεῖκεα λύσω·
ἦδη γὰρ δηρὸν χρόνον ἀλλήλων ἀπέχονται
εὐνῆς καὶ φιλότητος, ἐπεὶ χόλος ἔμπεσε θυμῶ.”

HÓIMÉAR (105)

δολοφρονέουσα: glic. πότνια: ríonaí, ar nós banríona. ἴμερος: mian.
δαμνάω: cuirim srian le, ceannsaím. ἠδέ: agus. εἶμι: rachaidh mé. ὀψομένη: chun cuairt a thabhairt ar.
πολύφορβος: fairsing, flúirseach. πείρατα: teorainn. γένεσις: bunús. ἀτίταλλω: cothaím.
ἄκριτος: gan chríoch. νεῖκος: achrann, troid. δηρός: fada.
ἀπέχομαι (+ Tuiseal Ginideach): staonaim ó. εὐνή: leaba. χόλος: fearg.

(i) Cuir Gaeilge air seo:-

(60)

ἐνενηκῆκη τοίνυν ἐγὼ τὴν εἰσαγγελίαν, ἀλλὰ τοῦτο, φασίν, ἡ ἀρχὴ τοῦ κακοῦ. ὁ μὲν γὰρ Θεόφημος, αὐτίκα μάλα ἐνθυμούμενος τὴν καταδίκην καὶ τιμωρεῖσθαι βουλόμενος, ἔλαχέ μοι δίκην αἰκείας, φάσκων ἐμὲ ἄρξαι τῶν πληγῶν τῶν ἐπὶ τῇ θύρᾳ. ἐγὼ δ' ἠσύχαζον, οὐ φοβούμενος μὴ καταδικάσειαν ἐμοῦ οἱ δικασταί. ἤκιστα γὰρ ἠγούμην ἐξελεγχθῆσεσθαι, ἀνάτιος ὢν. ὁ δὲ Θεόφημος, ψευδεῖς παρασχόμενος μάρτυρας, Εὐεργον τόν τε ἀδελφὸν καὶ Μνησίβουλον τὸν κηδεστήν, καὶ ὑποσχόμενος παραδώσειν τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου τῆς ἐπὶ τῇ θύρᾳ ἐστηκυίας (ὃ οὐ πεποίηκε), ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς, οἱ ὑπὲρ Θεοφήμου ἐπίσθησαν τὴν ψῆφον θέσθαι. ἐγὼ οὖν οὕτω ζημιωθεῖς, οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον προσελθὼν Θεοφήμῳ ἐκέλευον ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἀκολουθοῦντα κομίζεσθαι τὴν καταδίκην. ὁ δὲ Θεόφημος ἀντὶ τοῦ καταδίκην ἀπολαβεῖν ἦλθεν ἐπὶ τὸ χωρίον μου.

READING GREEK

(ii) Freagair **ceithre cinn ar bith** de na ceisteanna seo a leanas. (Tá deich marc ag gabháil le gach ceist díobh):-

(40)

- (a) Mínigh bunús an achrainn idir Aristarkhos agus Theophemos.
- (b) Cad a tharla nuair a thug Aristarkhos cuairt ar Euergos, deartháir Theophemos?
- (c) Déan cur síos ar na himeachtaí a tharla nuair a thug Theophemos agus a chomrádaithe cuairt ar fheirm Aristarkhos.
- (d) Scríobh an **Chéad Phearsa, Uimhir Uatha, Aimsir Láithreach** de **dhá cheann ar bith** de na briathra a bhfuil líne futhu thuas:
- βουλόμενος, ἄρξαι, ἐκέλευον, ἀπολαβεῖν.
- (e) Cérbh é Créasas? Tabhair breac-chuntas ar na himeachtaí as ar tháinig bás a mhic.
- (f) Tabhair cuntas ar an gcruinniú idir Nausikaa agus Odaiséas.

3. Freagair **trí cinn** de na ceisteanna seo a leanas. Ní mór ceist **amháin** ar a laghad a roghnú as Roinn A agus ceist **amháin** as Roinn B. Is féidir an **tríú** ceist a roghnú as Roinn A **nó** as Roinn B. (Tá tríocha marc ag gabháil le gach ceist díobh):- [90]

A.

- (i) Tabhair breac-chuntas ar na príomhimeachtaí sa chéad chéim de Chogadh na Peilipinéise, suas go dtí Síocháin Nicias in 421 R.Ch.
- (ii) Scríobh nóta gairid ar **dhá cheann ar bith** díobh seo a leanas:-
Epaminondas; Cath Chaeronea; Páirméinión; Cath Iseas.
- (iii) Roghnaigh agus déan cur síos ar **thrí chinn ar bith** de na himeachtaí a bhfuil tábhacht ag baint leo, dar leat, ón tréimhse i stair na Gréige idir géilleadh na hAithne in 404 R.Ch. agus Cath Leuctra in 371 R.Ch. Mínigh an tábhacht a bhaineann le ceann **amháin** de na himeachtaí a roghnaigh tú.
- (iv) Déan cur síos ar **thrí cinn ar bith** de ghnéithe de Chóras Rialtais na hAithne mar a bhí sé sa chúigiú haois R.Ch.

B.

- (i) Tabhair cuntas ar shaol Phlatón. Ainmnigh **dhá cheann** dá chuid saothar, agus tabhair breac-chuntas ar théama ceann amháin díobh.
- (ii) Déan cur síos ar na príomhghnéithe den fhilíocht Hóiméarach agus tabhair cuntas gairid ar *Iliad* Hóiméar.
- (iii) Samhlaigh go bhfuil tú i do sheasamh ag féachaint ar dhealbh i Roinn Ársa agus Clasaiceach na Gréige i músaem, in éineacht le cara. Níl eolas ar bith ar taispeáint faoin dealbh. Abair le do chara cad iad na gnéithe a chabhraíonn leat an tréimhse lena mbaineann an dealbh a aithint.
- (iv) Scríobh nóta gairid ar **dhá cheann ar bith** díobh seo a leanas :-
Vásai Rua-Fhíoracha; An Colún Iónach; triglifí agus meatóip; Féidias.

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán